

АЛДАРЛЫГ ТИЙЛЕЛГЕНИН ХҮНҮ-БИЛЕ, ЭРГИМ ЭШТЕР!

БҮГҮ ЧУРТАРНЫН, ПРОЛЕТАРИЯЛЕРИ, КАДЫЖЫКАР

1925 ЧЫЛА
УНДЕЛЛЕТИНГЕН

1969 ч.

МАЙ

9

ПЯТНИЦА
№ 108 (7954).

Өртээ 2 көп.

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

МААДЫРЛЫГ ЧОРУК

Павел БАТОВ.

армия генералы, Совет Эвилелинин ийи дапкыр Маадыры

Бүгү улуустун байырламы кылдар совет кижилерин демдегеп турары турсаадыг чүктүргөн аразында алы-ыгдан аажок улут демдегептүр хун бар. Ол дөргө 1945 чылдын май тос-тур. Бистин тийлеелестик дугайы, фашисттер Германияны чуттаа чокка дүжү берген-наа дугайы ол утундурбас хун бүгү кижилер дыйнал, билип алган. Бичангап энне кадыг-дошкун болгаш хун төгүтү дыйын гитлерин үнү-рейтин бүтү бурар дүжү-күтүшкү-биле доозулган-дыр деп чүе тайбынны чет-тирпей маан турган кижилер бүтүрүп билинген апарган.

Оон бээр чээрби дөрт чыл артка. Бистин делегейнеке азын азын кайтаныштыг бо-дунушкунуар болган. Тийле-елестик кылды туун рейхста-ны кырынга кийкилдип үн-дүргөн совет кижилер дайыгга үрелген ажал-агынны катап тургускан, атомну чагарыч-ап, космос талгырларычте оруку ачтыкан. Варшава болгаш Будапешттин, Вена-ны болгаш Белградты, София-ны болгаш Бухарестин, Тира-ны болгаш Праганы хостан, Берлини штурм-биле алган хоотун дайындары кастыктары көргөн келген. Кил-жирин чал салдылар өскө-ка. Дыка хой фронтучи штерин аттары утундурган. Бичалаа-даа дыка хой кижилер тийлеттирбес кылдыр сагындырган гитлерки армия-ны чыла шапкан совет улус-ту-болгаш оон арас-маадыр-лыг Чесектиг Күштериниң кылган маадырлыг чорукун маадыр чаагайын дайы-соондаты төөгүтү аң-не чырыктыккан бошушкунуары бичи халегелен шыдаас.

Ада-чуртун Улут дайымы-ның чылдарында совет кижилер боттарынын эгилериниң кайы хире аар-берге шыгал-ла.

дларын шыдамын эрткенни база олар кижилер төрелетенин кайы хире коргунчуг аймыл-дан камгалап алганы деп чү-рени барын талаа тамдык кижилер ыракта-ла билбей турар дээрзин мен ам, чээрби дөрт чыл эрте бергеде бо-ани бодал олурар-дыр мен.

Овсенинниң хорутдалы-дан бистин армияныстын хос-тап алганы муу-муу кил-жирин бирээни болур польша башкы-биле доозулгун орук хажынынга чуталаажы олур-умда мында дээ:

— Делегей төрүндө бодун орутунга бир эвес Гитлер совет солдаттын кан-дег күтүшүгө таварышпаан болза, Европаның болгаш өскө-даа дигтерин улустары-биле чүг болган турар ийи дээрзин бодал бичи шыда-ас-тыр мен. Герман фашизм-ниң кара-хамчыны бүгү-ле депшигени чок кылдыр деп кыжанын тургиз болгай.

Ол башкыны адын утуп-каным хараданчыг-дыр. Бичалаа-даа оон сестери мээң салжымдан утундурбас. Чүе дөргө гитлерки «чаа-корум-чүрү» деп чүг дээр-зин боттарынга шевен көргөп миллион-миллион кижилер-ниң бодал турган бодалы оон чуталаажы ол.

Гитлер болгаш оон дуздал-чылары боттарынын «Бар-бар-р» дээр башкын азугаар со-палыжыг күрүне — Совет Эвилелин дүргө дайыгга чок кылдыр, Советтер чуртунуң улустарын боттарының дин-вантыр кудалар кылды ал-мыр телевилен турганы билинген болгай.

Чөөн чүкче похолунга фа-шисттер боп миллион кижилер армияны белектен. 190 див-изияны, 5000 самолётту, 3500 танкыны, 50 000 улут боону болгаш минометту биске удур окута турду. Дайынын кургак чөр күштери, ужар-чүгү болгаш шериг-далай

флodu дайынчы улуз дүжү-галыг турган. Шаа мидыг күштүг шериг машинамын төөгү оон мурунда билбей турган деп шуут чуталаап чидирген хире саныг со-ддаттары чидирген. СССР-ге удур дайынын баштайты чылында нормат оон коман-дылал чериниң сай-мөселер-ин азугаар алдыга, барык 2 миллион солдаттан болгаш офицерин шыктыган.

Оор азу-биле халдаажыны-ның баштайгы өртөн-чүеи ыдыг болган. Дээрин азу-би-ле халдаажынының чогу ор-тек-чүеи кандыг болурул деп чүе Кызыл Армия Ста-линград халаларының ба-рынга дайынын ара докта-лып, оон ийи армияны бү-зөөлөп, чок кылып, стратег-тиг инициативаны бодуун хоолуна шуут аңкада долу хемчээлге шерен келген. Тө-рөң черин эжекечлериң арылгашып, совет дайы-чылдар дайынын барын та-лаже олойдан чорудун турда ол илерен келген. Алаа соон-да, Гитлерин бүгү шериг машинамын бүтүрү-биле үрөй шаптырган болгаш төөгүтү бөзүмдө шыдааттырып-кан, а Гитлер боду тийлетти-ген Берлинин чер алаанда бунжирдегилер чок өлүгүн тышкан шаа мидыг үеде ол өртөк-чүе бүтүн хемчээлге тоаргайлааттыган.

Фашист шериглерин ашкан тийлесте чыла шаптырган гитлерки генералдарын чу-чурп турары ышкан. Совет Армияны сая талаа-биле артык күштериниң улам-дан эвес, харины совет кома-ндирлерин болгаш шериг на-чалыктарын дайынчы бе-ли мергенчилер чоруду-биле, солдаттарын болгаш офице-лерин билдиргиле база бичыг тура-сорукуг чоруду-биле че-лип алдыган. Москва чанын-га удур шаар халдаажыны эгелерин мурунда совет-терман фронтуга фашист ш-

Чөөн талаа кампаяжыны баштайгы 60 хүнүгү дүжү-зунда беани фашисттер армия еске бүгү фронтуга оон мурунда 660 хүн дүжүзунда чидирген хире саныг со-ддаттары чидирген. СССР-ге удур дайынын баштайты чылында нормат оон коман-дылал чериниң сай-мөселер-ин азугаар алдыга, барык 2 миллион солдаттан болгаш офицерин шыктыган.

Оор азу-биле халдаажыны-ның баштайгы өртөн-чүеи ыдыг болган. Дээрин азу-би-ле халдаажынының чогу ор-тек-чүеи кандыг болурул деп чүе Кызыл Армия Ста-линград халаларының ба-рынга дайынын ара докта-лып, оон ийи армияны бү-зөөлөп, чок кылып, стратег-тиг инициативаны бодуун хоолуна шуут аңкада долу хемчээлге шерен келген. Тө-рөң черин эжекечлериң арылгашып, совет дайы-чылдар дайынын барын та-лаже олойдан чорудун турда ол илерен келген. Алаа соон-да, Гитлерин бүгү шериг машинамын бүтүрү-биле үрөй шаптырган болгаш төөгүтү бөзүмдө шыдааттырып-кан, а Гитлер боду тийлетти-ген Берлинин чер алаанда бунжирдегилер чок өлүгүн тышкан шаа мидыг үеде ол өртөк-чүе бүтүн хемчээлге тоаргайлааттыган.

Фашист шериглерин ашкан тийлесте чыла шаптырган гитлерки генералдарын чу-чурп турары ышкан. Совет Армияны сая талаа-биле артык күштериниң улам-дан эвес, харины совет кома-ндирлерин болгаш шериг на-чалыктарын дайынчы бе-ли мергенчилер чоруду-биле, солдаттарын болгаш офице-лерин билдиргиле база бичыг тура-сорукуг чоруду-биле че-лип алдыган. Москва чанын-га удур шаар халдаажыны эгелерин мурунда совет-терман фронтуга фашист ш-

риглериниң ийити саны дайы-дажып чоруп турган Совет Армияны составында бар-рык бир миллион кижилер турганын чуталаага-ла чет-чир. Сталинград тулачушкуну азугаар дүшпү күштер деп турган. Харын дайынын үн-кү чылында совет шеригтер гитлерки армияны сая тала-зы-биле 1,2 миллион кижиге ажиш турган.

Дайынын ашкан тийлесте-ниң ийити херэниге АКШ-тын, Англияны, Францияны болгаш антигитлерки коали-ция талаа-биле СССР-ниң эвилелчилери өскө-даа күрү-нелерин кингеп салым-кыны совет кижилер болур чогууру-биле үнелен турар, мычалаажо делегейниң ийи-ги дайынын кол, шийтир-дип фронтуга совет-герман фронт болган. Вермахтың 507 дивизияны болгаш Гер-манияның чалчаларының 100-те азын эвес дивизияны Совет Эвилелинин Чесектиг Күштери чыла шапкан. Дай-ынын бүгү дүжүзунда не-мечтерин кижилер талаа-биле ийити чидиргилери 13,6 мил-лион кижилер болган болза, ор-тан 10 миллиондан азын эвес кижин Чөөн фронтуга о-скупкан. Чогуу-на харын орус армия герман шериг машина-мын шийтирүтүп тура со-ддурган деп, англи премьер чоран Уинстон Черчиллдин дайын үзөөлө-ле бичиш тур-ганы таварылга эвес.

Ол болгаш өскө-даа хой-хой турагайлар база фактылар — социалистг Ада-чуртун кам-галап киришкен совет улус болгаш оон армияны гитлер-ки фашизмге удур демисел-дин кол аар-бергезин чүтөп арттырган болгаш фашисттер Германияны ашкан тийлесте-ниң хемчээлге шийтир-дип роуду ойнаа шаа ол маргыш чок шыныг чорук-тун бүтүрүлгү бадыткамы-дыр.

(Тончуг ийити армын).

1945-1969

В. Волченков чурган плакаты.

СССР-ниң камгалап министриниң ДУЖААЛЫ

1969 чылдын май 9

№ 115

Москва хоорай

Эштер солдаттар болгаш марштар, сержантылар болгаш старшиналар!

Эштер офицерлер, генераллар болгаш адмираллар!

Бөгүн совет улус болгаш оон дайынчы-лары, демиселгит бүгү кижилер төрелетенин фашисттер Германияны ашкан Тийлесте-ниң 24 чыл оон байырап турар-дыр.

Ада-чуртун Улут дайымын делегей империализмниң шаап халдажы күштери-биле демиселге социализмниң делегейге баштайгы чуртунуң эң улуз болгаш аар шыгалдамы болган. Дайынын ойтур шаарында бугу материал болгаш утаан-бол-дүл күштерин мобилизастары бистин күрүневистен негеттинин турган.

Гитлерки эжекечлери биле кадыг-дош-кун тулачушкунуарга совет улус, Армия-нын болгаш Флотун дайымын кастык көргөзүп тургустун болган маадырлар ийедегил камгалап турар. Акы-дунга со-циалистг чурттарниң дайынчылары-биле кады олар социализмниң улут чаалап алышкынын камгалаар талаа-биле боттарыны ошанкаа хулдуг болгаш ха-мысалаагы оругдалары алдары-ны-ле күсүткен турарлар.

Бистин чуртувустун бүгү улустарын сы-рыг каттыштырган болган оларын кү-жешиништерин чыгыс ай этис сору-жалыктыр чылаап алымын камгалаарычте улаандырган Коммунистг партияның мерген удур-тузгалы Ада-чуртун дайынын тийле-гешиниң эң чутуга чүдү болган.

Делегейниң ийити дайыныга герман фашизмин болгаш япон милитаризм-ни чыла шапкан империализмниң туружун улам ийи компаткан, делегейниң со-циалистг системазын тургустурунга, делегейиң ажалын шийтөөжиктерин, колония болгаш хамааргалыг чурттар-ны улустарын национал-хосталгалыг демиселдин күштеринге дузалаан.

Дайын өсөөлүгү чылдарга бистин тур-туус коммунизмге орунтан бүтүрүлгү бичи-биле кел чорур.

Тайбыны камгалаарыга болгаш бичы-галарыга ханы соугураадыг Совет Эвилели тайбыга ийишкелдик дегиниң даптыкы политикамы чыгышын чокка чорудуп турар. Билдиг болза-даа күш-ажымыг бүгү улуска чок болгаш били-дингир ол даптыкы политиктиг ула-нышкыны империалистг реакцияг бо-луктерин дегин удурлаанышкыныга таварымп турар.

Төгүтүгү кичээндиргилери тоомча чок көрүшпөө, империализмниң агрессия

күштер чөр бөмбүрээлн дым-бүрү ра-йоннарыга дүшкүрүгү чоруктуг оза-ларын тургузуп, чепсегелешкенин эд-де бүдүрүп күштелдирип турар. Олар ыштан улуска удур араатаным дайы-нын үргүчүлөп, араб улустарга удур пе-риг авантюраарын чоруткан ийи-агрессорларга өмөзүшп турарлар. Евро-панын чуртун эде көөрүн орадажып турар барын-герман милитаристтерин болгаш өжөжиректерин ийишкелештиг шыткы аймылдыг болуп турар.

Ол байлаа Коммунистг партия бол-ган Совет чазак бистин күрүневистин камгалап күчүтүн, Армияны болгаш Флотун дайынын белең чоруп улам ийи биддер талаа-биле эргежок чутуга хемчээлери аң турар.

Коммунизмниң херэниге кылгаар чок-ка берлиген совет дайынчылар алдарыг дайыны чачылдары ийишкел-биле ха-маалап база көүдөдип, бистин Төрөң чуртувустун ийишкел кылгаарларын ийедегил камгалап турар. Акы-дунга со-циалистг чурттарниң дайынчылары-биле кады олар социализмниң улут чаалап алышкынын камгалаар талаа-биле боттарыны ошанкаа хулдуг болгаш ха-мысалаагы оругдалары алдары-ны-ле күсүткен турарлар.

Тийлестеги байырламы-биле холбат-тыр Совет Чесектиг Күштерин бодуун составына. Ада-чуртун Улут дайынын бүгү кижилеринге байыр чедирип, амыр-мендизин айтырп тур мен!

Фашисттер Германияны ашкан Тийле-гешин хүнүнден бээр 24 чыл оон демде-лээр-биле ДУЖААРЫМ БОЛЗА:

Бүгү, май 9-га, түс-түс черлерин-биле 21 шаг турда бистин Төрөң чуртувустун пайымылаа-маадыр хоорай Москва, эвилелешкен республикаларын пайыс-лаадырлар, маадыр хоорайлар: Ленин-градка, Волгоградка, Севастопольга, Одес-ска, маадыр шивэ Брежнев, а ол ыш-кан Мурманск, Свердловск, Новосибирск, Хабаровск, Владивосток хоорайларга ар-тиллерияны ужен улаа дааштаажыны-биле салют кылдыр.

Улут совет улус болгаш оон маадыр-лыг Чесектиг Күштери дегерезин!

Бистин бүгү тийлелестериниң сору-к кияржычкан болгаш организакчыма — Совет Эвилелиниң Коммунистг партияны, Ленинниң партиялы дегерезин!

Бистин Төрөң чуртувустун хосталга-ны болгаш хамаарышпас чоруду дөң ту-лачушкунуарга өлген маадырларга менге аадыр!

СССР-ниң камгалап министри Совет Эвилелинин Маршалы А. ГРЕЧКО.

ТИЙЛЕЛГЕ

Чоунуңуң-даа, чуртунуң-даа төөгүтүгө Чоргааралар, дилим ыраар эргелиг мен. Кадык-мака допдатынган Судем-биле Калгайың кайыгың-даа чорусума, Буяныны кижилерге чедирден турар херек кылдыртып салгым чок.

Чүе-чүе чылдар чычачын — Төгү-пому, Чүдүлгениң сүзүлгенин балаа каапкан, Ада-чуртун арын болуп, бадтыкпн кээр. Аңгы сагалал ошу нөмчаш боданы бээр.

Далай болгаш кургак черге чеке катан Дайын олу чабынышканын кыппан дээрл! Халдажылар чеке катан чуртун бастып, Ханын хоудун, чыдаг чепсөөн аныаан дээр!

Демиселге өлгөннениң ханы-биле Дегем черин, шыкып ышкан, сүстүп келген. Бегеннениң, аргачанының караа чажын бекен черин, чыкып ышкан, сүзүп келген.

Кудай-ла, бо, кымын мурун туркне халдап, Бүрү херек Ада-чуртун кылып көрбөз. Бичалаа-даа халдаажыга удур тулачун, Ырбазын сын, өжөн неген, тийлеп келген.

Аңгы шынга кара күштер ырашпааннар. Ада-чуртун хунискалаан катан төрөз. Кылдан генил Ленин башы тайбың чардан, Кызыл туугун өртөмчөйге бедик туткан.

Боду мөчүп, партия бооп, монгекиреп, Бодадарын өрөөдиге арттырпн каан. Дайыныны чыла-шаар чепсөөсө ол, Даамданын шыдал кияр ырамыс ол.

Тийлесте! — ажал-ийитиң чединиңиң, Тийлесте! — амдырал чекешиниң, Тийлесте! — оштаргайге ужуушкунуң, Тийлесте! — келир айке бажымыңиң! —

Башкы Ленин бодадарын боттадырган Партияны бидианын ачылы ол! Сая-сая бисти баштап, күчү кылың, Сайыраалдың бедин тепкен шүтүкүчү ол!

О. СУВАКПНТ.

ИЗИГ БАЙЫР ЧЕДИРИИШКИННЕРИ

Эштер Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин эштер Валент Ульбрихт, Вилли Штоф, Эрих Корнеис оларга телеграммалар чорудуп, немец улустун гитлерки фашизм-ден хосталганын 24 чыл оон-биле холбаттыр СЭКП Төз Комитетинин, СССР-ниң Дээди Совединин Президиумун болгаш Совет чазак-тын, бүгү совет улустун чүр-ектиг ханызында найырла-ны байыр чедирешкенин ГДР-ниң удуртукчуларыга болгаш республиканын бүгү ажалыг чоннарынга дамыт-кап.

Бистин улустарымыстын аразында, СЭКП-ниң болгаш ГСЧП-ниң аразында, СССР-

нин болгаш ГДР-ниң чазак-тарынын аразында харылаа-лар бүгү адууларга көүдөдип, бичымын турарыга, марк-сым-ленинизмни, пролетар-жы интернационализмниң болгаш революстуг эң-сегки каттыштырылганын прин-циптеринге үндөшлөш акы-дунга кады ажалдажыла-ны калбарып турарыга со-вет кижилер сепкил-сагмын турар деп, телеграммалар ча-галаан. Бистин куртувези-рин болгаш партиялары-кыстын аразында сыйып эң-дөд болгаш сырык катты-жышкыны социалистг дем каттыштырылганы болгаш оон делегей туружун

улам ийи бичыгаларынын улуз херэниге ийедегил-биле бараан болуп, империалистг күштерин хоралакты үзүл-дериңге удур, контррево-люциянык чымыншыныне-ринге, өжөннарэк чорукка болгаш реакцияга удур де-миселге шыгалтынган чеп-сек болуп турар.

Совет удуртукчулар соца-листг тургузушкунуң бүгү адууларында, тайбын болгаш Европаның аймык чок чоруду-дөш демиселге чаа-чаа че-динишкениниң чедип алмыр бодуңуң алдарыг 20 чыл оон бо чылын демдегээр ГДР-ге күзээ.

(СЭТА).

Ады-дунга чехословак улус-тун алдарыг байырлаам, герман фашизмден хостал-ганын чыл оон оон-биле ка-ды демдегелешпөө, совет ки-жилер СССР-ниң ажалыг чо-нарныга найырлаалын болгаш эң хуузауун ханы сепкил-сагмын илерейлэн турар деп, телеграммалар чуталаан.

Кады токкен хал-биле бичы-галтынган ол найырлаалыг чанчылдамы совет кижилер бү-рүтүгө эргим үнелг болгаш чок. Бистин улустарымыстың болгаш күрүневистиниң са-лым-хоолуга төөгүтүг ужу-дузалиг ол найырлаады реа-

(СЭТА).

«Тийлесте» совхозта коммунистг күш-ажымын кол-лектин деп атты чаалап алган 7 дугаар бригадада комсомол-чу-аныктар ажылдап турар. Олар бо хүнере чедир 1000 ажыг гектар черге тараа култураларын чаштырган. Бича сес трактор эагет санында 200 ажыг гектарга тарааны чаш-тырпн турар.

Механизаторларын аразында калбарган чарыштың му-рунку олурунда Эрес-оол Кууларын башкарган агрегады чоруп, хун санында нормаын бүдүн чартыктан кудулат-пайн турар.

БО ЧУРУКТА: Э. Куулар, Балгазмын профессионал-тех-никтиг училищенин, сургууларды Монгуш Бала, Лиза Санчы олар-биле чалсар үеинде.

К. ХЕРТЕК.

А. ПОНОМАРЕВТУН фотозу.

РСФСР-ниң Дээди Совединин Президиумунуң хуралы

Май 7-де РСФСР-ниң Дээди Совединин Президиуму РСФСР-ниң атам-адаа бол-тур болгаш ө-бүлө дугайы-да Кодексиниң төлөвизини чуталаажы көргөн. Президи-ум кодексиниң төлөвизини колдунда түгүлүг деп санаал болгаш өрөөни көөрү-биле ову РСФСР-ниң Дээди Со-вединин Хоолу-дурм саналал кияр коммиссияга. Улус өрөөндөгү, культура болгаш спорт талаа биле коммис-сия.

адымта. Кадык камгала бол-гаш социал хандырылга тала-зы-биле коммиссияга да-мычыл берген. Төлөвизини Россия Федерациязын Дээди Совединге көрдүрүп, ба-зыладыр-биле кияр.

РСФСР-ниң ажалыг чоннар депутаттарынын чөр-тер Со-веттериниң болгаш район (хоор-ай) улус сударынын улус

төлөвизиниң соугулаажыны түнөөдериң база чуталаажы көргөн болгаш чогуру док-таалды хулаап алган.

Дээди Советин Президиуму көдө, суур Соведини сүлө-лөт таймажыны көрүп ба-зылаан. Россия федерализм-нин хүндүлүг аттарын тып-сыр дугайында болгаш өскө-даа айтырларын көргөн.

(СЭТА).

● Ийиги арын ● 1969 ч. май 9

ХОСТАЛГАНЫҢ ХҮНҮ

ПРАГАНЫҢ бир шөлүндө совет танкистерге турсакарды тургускан. Ол турсакарды бодурун: гранит бедиттин кырында танкыны тургузуу каан.

Ол танкыны тогуу кайтаныч болган өрөөнүнө. Германиянын дүжүк берген дугайында актыга 1945 жылдың май 8-те ат салган-да болза, Прагага да ийи доозуулаш. Май 5-те Праганың туртакчылары хоорайга турган фашисттер ажалекчилерге удуру тура халымшыгыче жөдүрүп үнгөн. Ындыг болза-даа күштер дең эвес болган. Прага хоорайнын напистинг империянын соолугу шындоон бодуруп алырын орадалышкан генерал Шернеринг фашисттер болугулашын артык күштер угаан-болды күшүр-даа болза кошкан төсөгөнчө 30 муң дайымчыларга удуру турган. Барикаддарга тура халымчылар танкы топкушаан, дайылашы жүйлү турган. Оларын күтүп ийи күтүшүп, олоончү турган. Оларын буюздор болгон олуунун, а кайтаныч хоорайнын буюзду бодуруларын аймылы тургузунуң келген. Ол байдалда тура халымчылар дузалажыр дугайында кыгырыгы радио-биле дамчыган. Берлинге чогулган совет танк армияларын чехословак улуска дузалажыры-биле чоруткан. Дагың берге оруктары-биле, орукта хой саным миша шөлдөрүн, кылымал дестерин болгон сүт моондктарын ажал артпаган, совет танкистер Берлинден Прагага чедир 350 километр дүртү орутуу оша кыска хуусада эркен.

Май 9-та даңкында бири Украин фронтунуң танкистери согу болгон согу-барыш тазалан. Прагага тура халымчыларга дузалажыры-биле дадалашы 2-ги Украин фронтунуң танкистери жоруу тазалай Праганың кудумчуларын кирген. Совет Армиянын сүтүнчиге күжүң мурунга неместер дүжүк берген. Праганың өрүс, соруң кирген чурттамчылары муң-мун кыжыларын амы-тышмадан жогаарын, өрт-буруну хоорайнын хоорударын бодурулаан хостакын совет дайымчыларын өрүшкү-биле уткаан.

Совет Армиянын болгон Чехословак бирги армия корузууң Чехословакиянын хостакын доосканы-биле Прага фашисттер шериглерден армизаттыган. Гранит бедиттин кырында тургускан совет танк болза, Праганың кудумчуларын бир дугайында чаа тазарып кирген танк болуу болгон кады тоңкон хан-бале быжылаттыган совет-чехословак байырлы сымволчуткан турсакар болу берген ол.

ОЛ ТУРАСКААЛДЫГ хушверден бөр барык эрөөн дөрт чыл эркен. Эртен 24 чылдар тургузуда Коммунисттер партиянын удуртулаа-биле Чехословакиянын күш-ажылы удузу экономика болгон култура, эртем болгон кадык, камгалаа, өөредилге болгон социал хандырылга тазала-биле кайтаныч чедиршишери чедип алган. Ол уениң дүртүзүдө үлөтүр бодурула 6 атап, национал орулга үш катап анык коздуң. 14 миллион чоңуг Чехословак Социалист Республика болгон 42 миллион киловатт-шак электростанция, 10,5 миллион тонна кайны, чок миллион тонна хомур-дашты, алды миллион тонна акыг цементин, 145 муң чик болгон чык автомобильдерин, чүс миллион акыг эжең идикистери бодурун үдүрүп турган. Ош машина тудушкун бодурулгелери 24 чыл мурундагызында алды катап акыг продукция амы берип турган.

Улутур продукциянын чоңуң кижиге санынга ошаптыр алырга ЧССР делегейиниң эң сайыраңгай чурттарынын санынга кирип турган. Социалисттер көдө ажал-агылда удуз чедиршишкери чедип алдынтан. Эртен чылда бир гектардан аргамаа-биле 31,3 центнер кымыл-тасы, 29,4 центнер арбын, 32 центнер кукуруза таразын ажал алган.

Көдө ажал-агыдын денселин үлөтүрүшү денселине чедир, көдө чоңуң амыралымын овурушпанын хоорайларын денселине чедир көдүрүп деп, ЧКН-ин салган сорулгада чедиршишкери боттанып турган. Ам беия тараачкыларын орулгаан үлөтүрүш ортук ажал төлөвиринин 92 хуузу болуу турган.

Словакияда чаартылгалар онза тодогой. Шаанда ол республиканың хождугаң кези чораш. Социалисттер тургузушунуң чыдарынын дүртүзүндө мида үлөтүр продукцияны барык 10 катап коздуң. Чоң-Словак металлургия комбинаты болгон «Словнафт» химия заводу ишпаш, идыг индустрия күчтөвирери Словак Социалист Республиканын денсисаринде тулду, ажыгалга кырген. Ваг хемде электростанцияларын бодуң каскадын туткан. 4 майдын чоңуг Словакия 1937 чылда бүгү Чехословакиянын бүдүргөн продукциясында хой продукцияны амы бодурун үдүрүп турган.

СОЦИАЛИСТИК КҮРҮНЕ удузун амыдырал денселин доктаамал бедир талазы-биле бодурун код сорулгазын чедиршишкери күсөдип турган. Чоңу ажал-биле бүртү хандырган, медиянын халаа дузаламчыны, халаа өөредилгени, социал хандырылганы, төлөвиринг шөлөөн ботандырган. Ботугу ажал төлөвирин көдүдө, чуртталга тудуу кайбарыч, култура хойгуң турган.

Тайбынны быжыттыларынча, Европада коллективтиг аймыл чок чоруктуң системизин тургузарынча, чөсөгөнлешкенин дүжүрериче, чурттары болгон улустарын тайбың кады акылдыжыла-зынча угаалдырган идикилейг дагыныч политика, социалисттер тургузушунга чедип алган тишелегер делегейге чоптуг алдар, хуңдуру Чехословакия хандыры турган. ЧССР социалисттер чурттары-биле байырлыч сыйык харылааларын тудуу турган. Чехословакия Экономиктиг Дузалажылга Чогулгенин идикилейг кады акылдыжыла чорудуң, оң акылынын хейвирлерин болгон арга-методдарын сайыраңгайжыларынчон хероңе бодурун салымшыкын кирип турган. Тайбынны камгаламалда турган Варшава Керээинде ол баптаган.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ Совет Эвилели-биле кады акылдыжыла онза калбаа-биле чорудуп турган. Ол кады акылдыжыла экономика, эртем-техника, култура талазы-биле ботандырып турган. Чикээ, Чехословакиянын дагыгы садыг саарылазын үштүң ийи кези Совет Эвилелин чорун (ГДР-ниң соода) ээлеп турган.

Чехословакияга эртен чыл болза Барыш талада чамдын империалисттер бодуруте детиктен антисоциалисттер күштер Чехословакияны Коммунисттер партиянын сандарында болгон кошпалар, нитиелдин удуртулаазында ону чайла-дыр, социализмни үдөвирерин чок кылар социалисттер чурттарың дем катыштырылганында ЧССР-ни хоорударын болгон чурттуң хойжугулаан аткаар эргилдерге сорулга-биле шаан халдашыкын калбартаң чыл болгон.

Ындыг болза-даа марксизм-ленинизмге болгон пролетарык интернационализм шынчы партияда болгон нитиелде күштер социалисттер чурттарың дузаламчыныга дайымшаан, ол антисоциалисттер күштерин бодаларын үзе шапкан. ЧКН Топ Комитетинин апрельде болгон пленуму сайыраңгай социалисттер нитиелди тургузарынчон оруу-биле чуртту хажык чок баптаарыга Коммунисттер партиянын кайгылыш чок шиптирарың идирейлөөн.

ЧЕХОСЛОВАКИЯНЫҢ коммунисттер, ажылыч чоннары нитиелде ЧКН-ин удуртукчу ролон быжыгаларын, пролетарык интернационализмдин иделерин амыдыралга ботандырып, социалисттер чурттары-биле, хамыктын мурунда Совет Эвилели-биле Чехословакиянын байырлы харылааларын хойжугу, хамыладырып, барыш үдөдиг күштерге удуз кайгылыш чок денселин чорударын, социалисттер Чехословакиянын чөкөтөлүшкенин дөш амыралдын болгон чогаалдык күш-ажылын таарымчалыг ботандырып тургузарын айткан пленумун шиптирлерин чүтүдүп деп хулап алган.

Т. МАРТЫНОВА, СЭТА-нын корреспонденти.

Прага.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРЛЕ

Остравага байырлыг хурал

ПРАГА. (СЭТА). Шахтерларын болгон металлургия-ноу хоорайы—Остравагаң чону хоорайын Совет Армиянын хостак хушунден бөр 24 чыл ош болгон Тийлелгениң хушун байырлап турар.

Кайгамчык хушго холбаштыр Коммунисттер партиянын хоорайы комитети Национал фронтунуң хоорай напонал комитети болгон хоорай комитети байырлыг хуралды организастан. Ол хуралга акылдыжылыч харылаа амыг хоорайлар—Волгоградтың, Катовичаның, Ковентининг төлөөрлөр, Чехословакияда турган совет шериглериниң командирларынын төлөөрлөр олурушкан.

Острава хоорайнын национал комитетинин даргазы З. Купка хуралга чүве чугаалааш, Острава хостактарың, фашисттер шериглерге ол хоорайны узуткатыларын чайла-дырыга Совет Армиянын амы-хамылаан бедир-биле үлөсөдү. Хоорайнын ажылыч чоннары боттарынын бүгү күштерин социализмни улам ийи хойжугулеринге бараан бодулар дээрин З. Купка ЧКН-ин болгон күрүшенин удуртулаазына буюретиң.

Волгоградтын төлөөрлөрүнн башкыны хероңе ошунуң хоорайы И.М. Королев Острава хуралга чурттарыңга байыр чедирип, чүве чугаалааш. И.М. Королев Мамаев Курганын доорула тогулугу станцияга тулукчукунуң дугайында турсакар кылдыр Острава хуралга кылдыр дамычкан. Акылдыжылыч харылаалыг өскө-даа хоорайларын төлөөрлөр хуралдын киржикчилеринге база байыр чедирген. Острава хоорайнын напонал комитетинин көүдөли 1945 чылда Острава хостактарың киршикен бөр совет шериг албаныгарга турсакар медальдарын тышкан.

Байырлыг хурал «Интернационалдыг» ырлан күсөдир-биле доозуган.

ПАРИЖ. (СЭТА). Республиканың президентинин албан-дузалааны Жак Дюкло-нуң кандидатуразын Франциянын Коммунисттер партиянын Топ Комитети депшиткен соода ол медегел кылган. Менээ көргүскөн алдар, хуңдуң бедир-биле үлөсө турар мен, идыг болза-даа чоң күштерин чангыс аай кандидатын деткир дөш президент соңугулааның кампаниязыга киришкен болуушаа деп күсөдиг ийик мен дээрин Жак Дюкло медегелен.

Моон-биле холбаштыр бистин партияны медекраттыг бүгү организацаларга нити чазак программаны амыдаан кылдырың эржек чугулаагына Социалисттер партияны (СФОР) буюрдыр-биле бодуңда хамарыжыр бүгү чүвеси кылган. Идыг программа чоң күштерин чангыс аай кандидаттын дүжүрүшүгө буюрар депшиткен үдүрер арганы бөр ийик деп. Жак Дюкло айткан. ФКН-ин Топ Комитет май 2-де хураын безин часараткан болгон СФОР-нуң Альфорттылге съездинин соода катап эгелес болгай. ФКН Социалисттер партиянын удуртулаагына чоруткан санын камгаламалык, чаагаң аңа база чоруткан турган. Ындыг болза-даа ол съездин акылдын түңөөдери бистин чуртувустуң ажылын болгон демократтыг массаларын идиелген шымзытайың барган деп, Жак Дюкло медегелен.

Жак Дюклоң айтканы болза: «Бужар кара сагыштыг политиктиг бодалдыг түңелгениде Альфорттылге съезд бо-

Жак Дюклоңуң медеглели

дуңуң кандидатуразын бору-ла депшиткен Гастон Деффер-ни кандидат кылдыр токулаан. Мынчангаң алдар, хуңду сүргөн бужар-чүдө чүвени Франциянын узугу-даа, ажылыч массалар-даа болгон демократтар-даа, амыла-чүвеси турар. Биств чангыс эңче ажитан экженисти съездинин киржикчилери хаап алгайы ол-дур».

Идыг байдалда бистин партияны бодуңуң кандидаттын депшиткен ужурут болу берген деп, Ж. Дюкло чугаалаан. Чогуна харын идыг байдалда эңон кандидаттарынын депшиткени ол. А ам политиктиг болгон экжониктиг мур-накчы демократтыг программаны камгаламалык, кампаниа чорудар мен. Ол демократтыг келер үең шагда кылдыла берген чүдүдери кататпаа. Чугаа болза социализмге орутку амыда чартыгы демократия дугайында болуу турар-дыр».

«Франциянын Коммунисттер партиянын кандидаттын бодуру турар биств чуртувуса—Францияга демократтыг тилээринге эржек чугулаа ажылыч болгон демократтыг күштеринг эвилелин кандидатын бодурунуну медеген билип турар мен» деп, Жак Дюкло медегелен.

ФКП ТК-ның угуулгазы

ПАРИЖ. (СЭТА). Франциянын Коммунисттер партиянын Топ Комитети угуулгазы парлап үдүрүп, «президенттин албан-дузалааныга кара чангыс кандидат, үдөсүн чаартылгалар дөш тургузуу турар» Жак Дюкло дөш бадылашкынын бөр деп эр. хероңе француздарын кыймылган.

Эртемниң болгон техниканы хойжугулаа, бодурулаа болгон күш-ажылың бодурукчулуде депшитке амыла чоннарың негелдес болгон чуктулун хандылар арганы бөр ужурут. Ол бүгү чурттуң социал, экономика, култура чөкөтөлүшкенин, оң амыктарыңа келер уени хандырып бөр ужурут.

Угуулгаза чугаалааны: «Франция тайбынын камгалаарына болгон делегейинг дүжүрүшүгө чорун чавырмадырыла чугулаа салымшыкын кирип ишпаш. Бодурун хамарышкы чорун магыда-лап, биши Европаның хем-төдөөрлөдө политиктиг ин-тергациал ойталап, ала-тыңа эвилелден үлөсө, биств чуртувусу бүгү чурттар-биле найыралчы болгон үрө-түн-дөш депшиткен».

Удуртур органнарны соңгаан

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). АКШ-нын Коммунисттер партиянын XIX нити-национал съездинин түңөөдериңе бараан бодурун парлап конференцияны партиянын төлөөрлөр Арнольд Джонсонун медегелен болза, Гас Холду партиянын Чингине секретарына, а Генри Уинстонун национал Даргазына база катап соңгаан.

Съезде партиянын Национал комитетин 83 кижиге составтыг кылдыр база соңгаан. Комитеттин составында 19 ажыкчылар, 27 неглер, 18 хероңеңер бар.

Ажылың соолугу хуңуңе съезд АКШ-тын Коммунисттер партиянын амы болуу 50 чыл өмүң дугайында тускай резолюцияны хулап алган дээрин А. Джонсон база дынаткан. АКШ-тын Коммуни-

сттер партиянын 1919 чылдын сентябрыда Чикагога үдөсө-дөш. Съезд коммунисттер болгон ажыктын партияларын июнда Москвага бодуру делегей Чавула хурамына кирип дугайында илеткеди болгон резолюцияны чангыс үн-биле чүтүдүп деп сапкан.

Съезде түңөл чугаазына Чингине секретары Гас Холл оң ажылын айтты турар чангыс эңи медегелен.

Митингге чүве чугаалаан генерал-майор Вилот Тхма Вунуң медегелеси: 60 чылдык Франциянын ийи кезининг армияла болгон узугу тогулугу тилгелерин ош АКШ-тың агрессияга удуру, төрөң куртуу камгалап амы дөш денселинчиге бүгү талазы чедиршишкериң байдалында медегелен турар.

Генерал-майор Вилот Тхма Ву эңсеткил катыштырыла-зын доктаамал идирейлген, вьетнам узугуң национал хостактагынын хероңе аңсеткилди болгон үеңиң дүзө-дөш болгон бот аэродрому буюрел алган деп, Рейтер агентлидинг корреспонденти Илоуезиянын Дагыгы херектер министрствозунун төлөөрлөрүн кылган медегелен барымдалааш, Джакартадан дынтаткан.

Во чылдын августта Барын Прианта саяал амылышкыны КНО-нуң хайгаралы-биле чорудар деп турары билингир болгай. Во саяал амылышкыны Илоуезиянын составыга ол денсисарын хевээр артар азы арпас дугайында айттырны шиптирлер ужурут.

Америк агрессорарын ажар тилгелерин чедип алырынга, Соңгу Вьетнамын камгалаар болгон Муруну Вьетнамын хостактарыга, төрөң чуртун тайбың катыштырыларын ботандырыла Вьетнамын армиязын болгон узугу-нуң шиптирарын идирейл-дөш резолюцияны митинг-нин киржикчилери чангыс үн-биле хулап алган.

ПАРЛАМЕНТ БӨЛУҮНДЕ

ПАРИЖ. (СЭТА). Коммунисттер Национал хуралда парламент бодуу социализмге орутку амыда ажылыч болгон демократтыг күштерин кандидаты Жак Дюкло дөш июнь 1-де массалыг чурт-биле бадылашып, политиктиг болгон экжониктиг мур-накчы демократия дөш, национал хамарышкы чорун, тайбың болгон чөсөгөнлешкенин дүжүрү дөш санын бөр деп, Франциянын Ком-

ХАНОЙГА МПТИНГ

ХАНОЙ. СЭТА-нын корреспонденти В. Петровуң дагычканы:

Дембенфу чогууга француз колонизаторларын ажал вьетнам узугуң тилгелерин 15 чыл ош турсакар бодурун массалыг митинг Ханойга болгон. Вьетнамын Ада-чурт фронтунуң ТК, ВДР-нин Камгала министрствозу болгон Ада-чурт фронтунуң Ханой комитети митингнин организастан.

Митингнин ажытынааш, ВАР ТК-ның кеңигуң, Вьетнамын профессорлар федерациянын даргазы Хоанг Куок Вьеттин чугаалаа болза, Дембенфу чогууга тилгелге Вьетнамын армиязын болгон узугуң тогулугу тилгелерин, акылдыкма социалисттер чурттарың улус-саламат болгон бүгү дөсө-дөш мурнакчы кижилер-биле вьетнам узугуң делегей эңсеткил катыштырыла-зын улуг угаан-болдымын тилгелес болуу.

Митингге чүве чугаалаан генерал-майор Вилот Тхма Вунуң медегелеси: 60 чылдык Франциянын ийи кезининг армияла болгон узугу тогулугу тилгелерин ош АКШ-тың агрессияга удуру, төрөң куртуу камгалап амы дөш денселинчиге бүгү талазы чедиршишкериң байдалында медегелен турар.

Генерал-майор Вилот Тхма Ву эңсеткил катыштырыла-зын доктаамал идирейлген, вьетнам узугуң национал хостактагынын хероңе аңсеткилди болгон үеңиң дүзө-дөш болгон бот аэродрому буюрел алган деп, Рейтер агентлидинг корреспонденти Илоуезиянын Дагыгы херектер министрствозунун төлөөрлөрүн кылган медегелен барымдалааш, Джакартадан дынтаткан.

Во чылдын августта Барын Прианта саяал амылышкыны КНО-нуң хайгаралы-биле чорудар деп турары билингир болгай. Во саяал амылышкыны Илоуезиянын составыга ол денсисарын хевээр артар азы арпас дугайында айттырны шиптирлер ужурут.

Америк агрессорарын ажар тилгелерин чедип алырынга, Соңгу Вьетнамын камгалаар болгон Муруну Вьетнамын хостактарыга, төрөң чуртун тайбың катыштырыларын ботандырыла Вьетнамын армиязын болгон узугу-нуң шиптирарын идирейл-дөш резолюцияны митинг-нин киржикчилери чангыс үн-биле хулап алган.

СОЦИАЛ ХАНДЫРЫЛГАНЫҢ АЖЫЛДАКЧЫЛАРЫНЫҢ ХУРАЛЫ

Партиянын Кызыл хооромунуң хуралдар залында республиканың социал хандырылга органдарынын ажылдакчылары чылгып келген. Оларын аразында районнар-нын социал хандырылга кидистеринин эрелекчилери, райхукукоминарий оң айттырыш харылап турар ажылдакчылары, нокошторлар, ош хандырылга чөвүлөдөр-лөдө болгон пенсонерлер-нин хой-нити чөвүлөдөр-лөдө даргалары.

Хунаң айттыры — социал хандырылга органдары болгон оларын ажал-чоруду-газын улам ийиң жижиктери. Тыва АССР-нин социал хандырылга министри А. Б. Данаа бодурун алеткениң 1968 чылда социал хандырылга органдарынын кылмы чоруткан ажылаарынын түңөлү болгон мою соңгар сорулгада дугайы чугаалаан.

Коммунисттер партиянын болгон Совет чазактын хуң бүрдө сагыш садымшыкынын амыдаңда назмыла кы-гаалда, аарыгта таарымшаңда болгон дайыгта чораша калкышкылы ишкынганда хамаатыларын алыр пенсия-зынын хемчөөлү уткаган.

1969 чылдын январь бирөө-дө алган түңөл буюрар алмрга, биств республикада пенсия болгон пособие ам турар кижилерге 7 миллион рубльди чарыгалаан.

Хой урулардыг болгон бот-нелерге күрүне доктаамал дузаламчыны көргүзүп турар. Моңу мындыг саныр-биле ба-дыткан болуу. 1968 чылда ху-рун уга болгон ай санын-нелер дузаламчыныга 1207,0 муң рубльди үдүргөн. Ол дөдө 1967 чыл-биле деңгээлге 16,0 муң рубль көвүдөң ол. Хамаатыларга пенсия болгон пособие тыпсырын хой-лу буюрар ботандырып, олар-ны чогуу негелдесинге дүш-түр тургузушаан, кижилерге сагыш човангыр бодурун чедип ал турар ажылдакчылар эвеш эвеш. Каа-Хем районун социал хандырылга кидистеринин эрелекчилери О. А. Габ-шев бодурун он ашкыаң а-ажылын эки билгилерин бө-рөөн. Ыла пенсия ханды-рылганын чуртумдуларынга хой-нитинин киркилге эки хаара туткан. Хой-ни-ти чөвүлөдө, улуусу кон-роль бөдүүн, чуртталга амы-дырал комиссиянын тургус-кан. Ол органдарынын дамыштыр пенсия алырлар-нын документаларын өмгө-лөн

чүрүмчүдөр ажыларын, пен-сонерлерин амыдырал бай-далын, ажы тыпсыр ду-гайын шиптирлер турар. Таңды, Биз-Хем районнар-нын социал хандырылга кидистериниң соолугу үеде амылын эдөөн экжиктен.

Чамдын районнарда пенсия болгон пособие тыпсырда чедир төлөсө ийикте, азы ажык төлөр оруткаат ам-ла барын вистекиден медегелен. Эртен чылын районнарнын социал хандырылга кидистеринге хамылаан чоруткан. Күрүне пенсиянын талазы-биле ху-лап көргөн 1078 херектин 13-жүдө 1866 рубльди ажык тө-лөзүн илерөөн, а 372 рубльди чедир төлөп берөөн. Тоңу, Улуг-Хем, Өвүр, Тес-Хем бол-гон өскө-даа районнарда ха-маатыларга күрүне пенсияны тыпсыр талазы-биле шынныг четпестерин бодурун, пенсия хандырылганын хойжугуң каржыла-биле хамык кел-гөннүн таарымгалары тур-гулаан.

Хуралга эштер Кундана, Аракчаа (Кызыл), Ковалев (Каа-Хем), Кунгаа (Улуг-Хем), Габшев (Каа-Хем), Демчик (Тес-Хем) болгон өскө-даа чугааламкан ай-тырыга хамарыштыр ботта-рынын саяал-оштык берген.

Ынчаарга араб чурттарың денсисарларын өскө-даа чөдөрлөчө өлүмүң хал-дашкылар чангыс-даа хуң соңсалай турар.

Мынчангай Израиль деле-гейин хой-нитининге чөң-гөдөөрүн, КНО-нуң сүмезин,

Ул хөдөлүшкенин чок-ку үеде, илаңгың июнь 5-те идикилдер ужурут. Араб чурттарың делегей конфе-дерация болгон Профвеле-дериянын Бүгү-делегей Фе-дерация июнь 5-ти араб чурттарың ажылыч чоннары болгон узугу-биле эң-от-кил катыштырылганың деле-гей хуңу кылдыр чарааан болгай.

Барыш Берлинин узуг кошпирер болгон он-он фирмалары эвиле Контрль чөвүлөдөниң № 43 хойдузунг уруншаан, шериг продукцияны бодуру ажыда кылып турар дугайын хереталаш фактылар делегейин хой-нитининг билдире берген. Олар буюрелде, ГФР-нин позиция, кызыгар болгон шипон албан чөдөрлөчө херектер херекселерин боду-руп турар. Танкылар, са-молеттар, сүт араа-биле чо-руу хөкелер бодуру барыш герман заводтары херектер аны-буру шериг Швейцария аристеринг Рейнде эвеш турар. Ынчаарга оортан милитарисч чүктө-ринг Израильге, Грецияны, Муруну Вьетнамын, Муруну Кореянын диктатору бую-румунарычче, Муруну Афри-ка Республиканын расисте-ринче чаа чорудуп турар. Ындыг чүктөриң кеминг шипарын чажылары-биле Ба-рыш Берлинде шериг про-

дукцияны чажыкчыларынг адресинге эвеш, а бодурун буюру ат-нурун хамааты мят чок ат-чараа-биле чажы-гарган хулап амыкчы фир-маларга болгончок-ла чору-дуп турар.

Буюрелде фактыларын чажырып, хулап көрөйи турар барыш-Берлин сенат-тын чөвүлөдөрүн буюрар хоорайнын хой бодурулгелери дүрүм чок чажыгарың күсө-дир-биле ажыдап турар. НАТО-биле кады ажыдажыла-

ганы кылып турар ГФР-нин шериг фирмалары делегейинг дүжүрүшүгө чорун чидиген-дүжүрүшү, «фронт хоорай-ны» шериг материалдарын арсеналы бодурун турар-дыр.

Чурунтарда: «Карат харт-металл» фирма (Шпандау район, Хайлдероттерстрассе кудумчу) бо фирманын хойге эдилел бозу берген докумен-тилер элөөн хой барыш-Берлин бодурулгелеринг чажыг ажык-чорудулааңың база

катап сойлааларыга бараан болгон. Бо фирма «Питте-бург» брине октар бодурун таарыла-биле «Ферт стерлинг корпорейшн» дөш америк компаниянын эвилелесин боду-руп турар (солгай талазын-да октарынг ехемалы). Уг фирма октарын волфрам оксетерин улам ийиң ажал-дап кылдырыла океан ийи-дындаан аш турар.

АДН—СЭТА-нын фотозу.

...МЫНДА АНЫЯК хараганнармы болгаш согуш дег чойнаганын хат тургузчу-ле саганаарды аяккап турар. Казар дагыны белиндей куду азын көрөт, аягында шөлдер, чечектеген салтар кынар-ла шойлап чоруй барган. Салтан-даг... Бо ат Ада-чурт төөгүзүңге эң-не баштай түс чыл мурунда—Крым дайымын үзөлдө кирген. Совет шериг-дер Севастополь чогуңга гитлерчил-дерин күчүтүп камгалаанын буза таваралы, дайымын оң кол туру-жуп ээлеп алганда бо ат база катан чамгыламыш үнгөн.

Салтан-дагыны чоок-кавымында, шылааларда болгаш бүрүлчүлөрдө ак-ак обелистар кайып кыраган-ла көстүп тургулар. Бууруу Салтан-дагыны шынык белинде кыгууун калып көчүтүп уруг обелискы кып-кып кы-ла даш буту-ле Севастополь дөңсө мадырдыг демиселдин көскү хе-режелери.

«1944 чылдын май 7-де Салтан-дагыны штурмлаанын дөңсө, дюрмааны көрүстөткөндөргө аткамын кайна-да уугулар. Олар маңа совет дайы-чыларыны мадырдыг чорутуун дугайында тутанын дынаар дөңсө, билип калды-да болза, ол мадыр-дыг чорутууа база-ле кыркылдыг болганын угулалыккан маар дөңсө көп тургулар.

АМ СЕВАСТОПОЛЬДА кежээлер терде кайтамчы. Часык агар да-дайыны чечектеп турар салтан-ны таарычалыг чыды-беле холуу чытпалып көр. Дээр өңүт далайда сундуларын, баралын-даа мата-га-да-беле көр сөй, а эржеле болгаш бутталарды муң-муң оттар чайып-кандыр кыла бөр.

Севастопольдун оттары! Ол оттар хүн келген турум улам-на көвөлдө, улам-на чыккан апарыл, тулукчу-ларын эртен берге оруунуң хө-рөтлери болуп турар.

Ыңчаарга хостакчы дайычыларга Севастополь кантаар көстүп тур-га-

мыл, ол үе кыжынын салгымыга ба-ла кырып келер. Шынап-ла үрелип-бузулган, өртөйп-хукуктаган хо-орайнын ову-хөйрин кыжы утту-ур ужур чөрдө түрбөс. Ынчан хамы-ла чүве үрөлдө, өртөнгөн турган. Кудумчуларын көрөгө, уулдуу ор-төнгөн даштар, шаарыш тургулап калгылаан демир рамалар бо-ла. Аоткан чүве-ле дөңсө чартык кезиң үрөлдө чеди байып ол-ла. Ынчан-да уук-сынык, оон туржук эржик чогуунун хай-дайымы бенин бусту-лап калган. Фашистер Севастополь-га кыжы болуп чөткөс мындыг уруг-когарды таварыштырганнар.

Севастопольдун катан тургузуу-купу бистин армияны фашисттер Германиянын кымыгаарын чаа та-варып кирип турда эгелөөн. Уредик-буурук бажычыларын ханаларыга мындыг лозундар чалымыштамып көстүп тургулаан: «Амдырал дө-дөргөш!» «Төрөн Севастополь, сө-ни катан тургузуп алыр бис!»

Хоорай бодунун аян-шыныкы чылды чыде өскөртүп кел-ле чо-роон кыжылар оон кудумчула-рыны сайгылааннар чайнап турар апаргалык.

ООН БЭЭР ам 25 чыл эркен. Ба-ла катан май, чымык шыпак ту-рун баалын чечетер, хонү терек-тар, гарганнар— хаас-чараш архи-тектура ансамблери, калгачык кудумчулар, аллеялар, дөңсө-шө-лүн эркенер Севастопольду каастап турар.

Ам хоорайнын чурттаала флдуз-дайын мурундагы денелериндэн ий-чартык катан аяк. Чүдө сөөгү чеди чылда белин оңу революция мурундагымын дөңсө чүве болза, ол хире чурттаала, шөлү ту-дунган. Чаа кудумчулар, шөлдер, бугу-бугу районнар тургустуну-лан. Мурунда кыруг чыккылаан черлерде дөңсө проспектер кө-стүтүлгө келгилээ.

УЕ-ШАГ бодунун кандыг-даа ба-лыын эмнеп алтар деп, чутаалажыр

ХӨГЖҮЛДЕНИҢ ОТТАРЫ

Чээрби беш чыл мурунда бистин Төрөн чуртуу-су-тун найысылалы Москва болгаш Кара далай флдузун корабльери Севастопольду фашисттер эжелекчилерден хостаан эрес-мадыр дайынчыларга алдарың салюдуң берген. Араатанзаан гитлержилерге уду амы-тыны ха-рам чокка 250 ХОНУК ДУРГУЗУНДА ТУЛУШКАН МАА-ДЫР ХОРАЙНЫН КАМГАЛАНЧЫЛАРЫНЫН ӨЛҮМ

ЧОК МААДЫР ЧОУРУ БУГУ делегеге билдингир. Се-ва-стопольду хостаан совет дайынчылар Ада-чурттуң Улуг дайымын төөгүзүңге алдарың арынны кири-бизин. Хоорайны долгандыр бүүззепкен дайымын камгаланын штурмнары 58-ле шак ургулчулар. 1944 чылдын май 9-тун кежээнде тилегениң Кызыл ту-гу Севастопольдун кырынга кииски берген.

болтай бис. Ийе мыдыг, ам бистин хоорайымыста үрелип бустуушкуну-нуң сораа-даа артаан. Оң-беле кады атаар, дүрүлчүлөрдө мөд-рө-лө, чыныс-катал-даа дынаар көр-бөс, дайын дугайында чүдө но-м-лардан болгаш кыраалардан балыр чаа салган база өскөн.

Ынчал-даа чонун мындыг ту-раскаалдыг чутаазы бар: Севас-то-поль бодунун камгаланын болгаш хостакчыларын балыр бо-гаш тураскаалдык-биле бодол-сав-тым чорур.

МААДЫР хоорайнын кайы-даа та-лазында кирер болуураа, тер-богалдан на обелискаларга, ту-рас-каалдык болгаш мемориалдыг де-ригелерге ужуражыр силер. Хөй-хөй кудумчулар, проспектер, шөл-дер дайымын мадырларынын ат-тары-биле адаттыгылаан. Ол кудумчуларда амы-тынын аргы-на кыташ хоорайнын камгаланын туржун турганнар, ам бөгүн олар-дын алдарын дөңсө-салган, оңу амы-дыралче улам бурунгаар апар-чорутулар чурттап турар. Серго Ор-джоникидзе аттыг Далай заводунун музейинде баар болуураа, хоорай-нын эң улуг аякчылык коллекция-нын мадырдыг төөгүзүң дугайып

билип алыр силер. Ындыг револю-чү болгаш дайынчы үрө-салгалдыг завод-даа ховар. Бо завод барык-ла түс бежен чыл дургуанда ажылдап турар. Крымга баштайгы марксисти-болгаш, баштайгы дайынчы дру-жиналар база-ла оң пектеринге та-рыгылаан. Жейтөөнт Шмидт болгаш революсту матростарын үкү маңа чамгыламыш турган.

Бүзүлөттөргөн Севастопольга ол заводтун аякчылары бугуру күш-ажылык мадырдыг чорутуун үлө-гө-р-чиин көрүскөн. Олар шериг корабльери болгаш боо-чепекти сөөтөн, минометтерин болгаш ми-на-ларын, гранаталарын, өртөңдөр чечектери бугурун үлдүрүп тур-ган. Ол шыпак олар бугурун да-йын продукцияны шуут-ла да-йын мурунку одуруунга шөпөн турганнар. Далай заводтун муң-мун аякчылары фронтке чорут-канылар, партияна отрядтарына, ча-мык бөлүктөргө дайындажып тур-ганнар.

Бо чылдарда завод өскөн, чаарты-мыш сайыраан. Дайында өлгөн-н-н аттарын монументтер мемориалдык хана заводтун шериг ая-кчыларынын дугайы сагындырып

турар. Ону заводтун кол экинчи чамында тургулаан.

Далай заводду хөй чылдар дургу-зунда чүдө хоорайда эвес, а обес-ла мурунку одурунда чоруп турар.

Севастопольдун хөй-хөй бугуру-гелери бөдүк техникаг үндөнгө ба-за катан тургустунулаан. Сөөгү чылдарда прибор тудушкунунун, ныш акылдап кылымын, туду-материалдарын, сөөгө-меха-нистик заводтар, дайынчылар болгаш бажык деп-хөрескелери бугуру фабрикалар дөңсө чаа бугу-ругө черлери, ол шыпак хоорай чогуунун сөөктөрүн каттыгы-рып турар «Белотая балка» дөр вынкомбинатты кылган.

КАШ ЧЫЛ бурунгаар Камышова бутанын курут чыткан эржелегө ба-лык тударынын потун тудуп эгел-өөн. Ам ында судно сөптөрүнүн балык консерваларынын заводта-рын, күчүлүт соодуучулар тургула-ан. Ам ол порттан 80 корабль А-лянткадан, Индий океандан, Мур-нуу Амерканын эркендерин ба-лыктаары-биле чоруп турар. Эркен чыгыш олар ийе миллион центер хире балыкты туткан.

Ам Севастопольдун бугурулгелери

чангыс хүн революция мурунда бир айда бугурун үлдүрүп турганы хире продукцияны бугурун үлдүрүп турар.

Маадыр хоорай Украин ССР-ниң эртем төвү апарган. Мында Далай-нын гидрофизика институту болгаш УССР-ниң эртемдер Академиянын муруну далайлар талазы-биле био-логия институту чедикшигит акылдап турар. Севастопольдун эр-темдериниң хөй-хөй аякчылары болгаш аякчылыгынын чүдө бастын чуртувуста эвес, а дашты-кыда бөзүн билдингир.

СЕВАСТОПОЛЬДУҢ тудушкуну үргүзүлүшкөөн. Архитектура мас-терскаларында чаа-чаа районнар тударынын телевидерин бөзөт-көп турар. Хоорай туду-чүдө-ля «Турест» дөр хөй кат гостини-цанын болгаш балыкчыларын култура Ордунун телевидерин чүдүлүт деп көргөн.

Хоорайнын аян-шыныкы... Ол чүдө-ле үлөштүрүп өгүдө-беле эвес, күл-туралык-биле база тодаргайла-тынар. Севастопольдун прибор ту-дүшкунунун институтун алдыны. Оң чүдө хүндүсү салырында бе-аян 3000 студенттер бар. Шериг-далайнын Дөдө ийе үлөлдөшкө чурттуг бугу бугунарында келги-лер оолдор өөренип турар. Хоорай-да судно тудушкунуң, совет са-дымын, болгаш тудушкун үлөш-лери бар.

Хоорайнын муң-мун аякчылары Кара далай флдузун, Севастополь-дун мадырдыг камгаланын болгаш хостакчыларын, коммунист чымык акылдык музейлерин, «1854» 55 чылдарда Севастопольдун камга-лаан деп панорамамын, Херсонес-канын археология болгаш уран чүдү музейлерин хүнүң-не көп көрүп турарлар.

Кежээлерде ажыктып чоннар бол-гаш шериг далайчылар А. В. Луна-чарский аттыг шын театрыга бол-гаш Кызыл туктуг Кара да-лай флдузун театрына шынырып

көрүп, тудушкунуң култура Ордунга, Матросов аттыг клубу, флоттун офицерлер бажымыга болгаш концерттерге баргылаар.

АМ БО ХҮННЕРДЕ маадыр хоорайда чурттап турар кижилерин сагыш-сеткили хөдөү болгаш ба-йырааныч. Кудумчулар, шөлдер, Кызыл туктуг Кара далай флдузун корабльери байыраачыг кылдыр шыныгыган. Проспекттерде чон-на чон. Хоорайнын алтылары база муң-мун. Оларын аразында Севас-топольдун камгаланын болгаш хостакчыларын мадырлары база дык хөй. Оларга клубтарга, бугу-рулгелерге, тудушкунга, шкоаларга-даа ужуражык болур. Фронтучулар боттарынын дайынчы шаңналарын хөрескелерге кадымталган. Олар кудумчуларга кымырадан да эле болгаш эң-не хүндүлдегит кыжы-лар. Севастопольчурлар оларга байыр чөдүлүп, чечектери туступ берип, аалчы бооп келгилер деп чалап тур-дарлар.

Частин бо хүннереде кайда-да ужуражыла-ла ужуражыла, дын-хөй хол тудушкунуң, улуг ба-йыраалдын уттуңураас өөрүшкөт. Бо болза, Хостакчыны болгаш Тил-дегениң ийе дайык байыраалы болур.

Бөгүгү Севастополь мындыг кай-гамчык, күш-ажыкты көдүрүп-күч-биле долдуган. Фашизм-биле демиселде сөптүгүн азымын бодунун амы-тынын харамлаанын берген эрестерин мадырдыг тө-ру-б-биле ол бөгүн база улуг алдар-ды.

Ак-көк бухталарын эркендеринде шуу ак даштан шуктуң кудун каан деп маадыр хоорай дайын-чага шыларан үнгөн маадыр дайынчы-дег туруп турары бо. Оон кырында байыраалдын оттарынын, катан хөжүмшүлүг оттарынын тайбын халаам шыларан чайнап, хүнүң-н-н рар.

Вера КУЗМИНА, (ПМА).

АЛДАРНЫН ӨШПЕС ОДУ

ДАЙЫНЫН калатыг ур-жуктары Аняны Жабин 20 харында-ла көргөн. Ак баш дайын эгелени-биле улуг чуртун кыдыг кымыла-ры Хакасидан ону шериг а-бачыкы келдиргеп, Танкис-механик болуп, Төрөн чур-тун камгаланын. Оон хаал-каш база катан тайбын амы-дыралын уламчылаан. Алдын уургамын оң ала-мези, бо-ду ажылдап турган. Жабин-н-н өл-бүзүн ажыгыр, кымыл бөлбөс чүвези чок улус деп ол сууружуга ша-сындын турган. Аняны ба-за алдын тымыкчылаан, а-а алдын элекстриктин мергенчилерин шындо-ло-ло алган, кымык кижы чоран.

Ада-туртун Улуг дайы-ныга көрүшкөн, Аняны Исаевич Жабин 6 орден, 5 ме-даль-биле панатикан. Фа-шист идегеттер-биле баштай-гы сөгиргип алымын хүн-үн ол ам-даа утпаан. Нико-лаев хоорай чогуңга тул-чушкунга Жабин солдат ө-рү-б-биле дайымын 4 танкы-зын, чадаг шеригин 8 авто-машназын уауткан. Танк ба-карыкчызы А. Жабин ол ту-лушкунга «Дайынчы алдар дөңсө» медалды төлөткөт бол-ган. Баштайгы тулушкунуң. Чүдү болуп чоранын, кор-гучуг болган бе дөрөң а-тырармыга, Аняны Исаеви-чтин харылааны:

— Бодум дугайында бола-ваан мен. Уткучтур кел чо-руу «кара олуңуң» тилдө-рүн, уауткаарын, танкыда өөрүм дугайын, оларга таар-ымчалыг байдалды тургузу-п бээрин бодол чоран мен— дөңсө, хааржакта шыпак кааны дайын үзөлдө доку-менттерин кымын көчүтүп алган, менө көрүстү. Ыйла фронттук чурттар, дайынчы содууларың арыннары, Бер-лин, Прагады эрестег хос-ташымы дөңсө, шеригин улуг наачыларын, чик-жө маршал И. Коневтин, ат-тарын салган өөрүң-чегги-ришканың бижиктери. Сал-дай оорзгалады келдирин каан кара-көк пиджакта ордендер, медалдар чайнаан.

Солдат алдарың өшпес одуга шычы. Төрөн чурту-вустун камгалакчызы, бистин бөгүн тайбын чуртталгасы-ты, өөрдөгүлөгүстү, аас-ке-жисти бодунуң ханы-биле чалап берген совет кыжыны. Аняны Исаевич Жабинны дайынчы төөгүзү уази болгаш кайтамчы. Ону штурмуну биж-шир дөңсө, Дюприн кеш-кеш фашистерин барыч ту-кче хамгыларды сываржып, У-краиның найысылалы Киев-ти хостакшыларын дугайып көмчүкүгә соуругудайын.

СОВЕТ шериги Дюприн кеш-кеш дөңсө, фашистер ол туршуну кагчылаан-биле быгылаан. Шынап-ла, Дюприн кеш-кеш тергитин берге со-ругаларын бирөөз турган. Фашистерин быгылаанган оң талакы эрик белик, эл-тат. Хем эрзин дургаар от ажыдарынын хөй санын

точкалары, лым-бүрү техни-ка болгаш дайымын шил-тинген кешектери мөөнөттүн-ген. Хем кешер дөңсө шенелде кылаа, бедик эрктен дөраан-на адмтып болур.

Дүн дүшкөн. Өшүтү чүве-дег, ай мөңгүнөчөк ак чы-рымын черге чажыккан. Оон оруу, боду хемде көстүп тур-ган. Разведчиктерин хемелер болгаш салдары тургус-кан баштайгы танкылар зем-ке киришкен. Командирлер баштайгы удулаа элекстрон-дарын кешектери чөпчөөрүн. Олар өлүртүп болурунун ба-рымдаалары турган. Ынчал-даа бүрүн диванцияларын ке-жерин хандырарда, баштай-гылар тулчушкун чорудар ужурагуч.

Аняны Жабинаны танкызы Дюприн баштай кешкен беш танкымын бирөөн. Адым-кык үнүп турар черлерин ча-зыг чокка билгир, танкымы билдирг бажырамы, аар ма-шинаны пимчегит кылдыр чорудары, коргуп бөлбөс чү-ректерин, Төрөн чуртга шыпак-шылды чылаачы-механик Я-бачик өлүмдөн камгалап чо-раан. Миналды шөлө келгеш дайымын танкыларын кы-зын көрүп чораша, аямыл чок чораша эртин, хөй санын шериглери, машина-техника-ны Аняны Исаевич уауткан. Дюприн кешип, мадырдыг чорукту көргүскөн дөңсө, танк-кист Жабин Кызыл Сылдыс орден-биле панатикан.

Ам ээлчеге — Киев, У-краин улаушун, совет кыжы-лар чоргаарам бурунгу Киев, дөңсө-дөңсө чараш дөңсө хоорайларын бирөөн Киев өрттүп чалыкчы-биле шил-тинган. Дайымын дөңсө оруун дүй тургустары-биле Аняны Жабин Ижморун оруучу угай чорупкан. Ка-ды-берге сөгиргип алымын кымынар, оор дургаар фа-шистер. Эрес-дизим болурун-да алдыда шериг каниза-лымын, билгилер, дурула-ла эржөкчү, чүдүлө. Ол бүгү танкис Аняны бар. Ын-чалган оон танкымы дайын-га өлүмчүт согуугу берип, Ижморун оруучу хамкыты мурун үнгөн. Киевти хос-ташып, Алдар орденин, солдат хамыламын дөңсө ча-дымын, эдиктекил болган.

Дайын үзөлдө содуунары. Солдаттарын хөй-аңт кыж-ричаны фронттук содуунары материалдар кыска болгаш билдингир. Оон дайынчылар мадырларынын шыгарыны билеп ал турганнар. «Барыны күчкө бурунгаар» («Вперед на запад») солуунуң элзон каш дугаарларында старшина А. Жабинин мадырдыг чоруп бижип турар. Бистин шериг-лер Берлинкорреспондент А. Левченко танкис Жабинин чуртун көрүскөн, бижикти: «Чурукта: Ада-чуртун дайы-мын мадыр танкымын чылаачы-механик старшина Аняны Жабин.

Берлин дөңсө мадырдыг тулчушкунга оон танкымы элзон каш кудумчуларга да-

былдашкан. Ынчан ол дайымын ийи отточкамы, улуг чепекти болгаш 40 хире гат-лериниң уауткан.

Эрес танкисин хөзөөн Кы-зыл Сылдыстың үш орден, 1, 2 чергениң Алдар орден, «Эрес-дизим болганы дөңсө» медалы каастаан— дөңсө.

Дайыны А. И. Жабин Че-хословканың дожан, Прага-га болгаш танкисчилер пара-дына танкистер тузун 6 ор-денгип (мурунда чутаала-ныкыска ам база бир Алдар орденге немешкен) старшина Аняны Жабин тулун чораша. Ол дугайын «Төрөн чурттуң алдары дөңсө» солунда биж-жөн.

Дайын сөөлүндө 1946 чыл-дан бээр Аняны Исаевич Ты-вада чурттап турар.

М. ДУЛУШ

Бизимдин № 14 школазы-нын коллективин өөреникчи-лери мораль-политиктиг бо-гаш психологтук мезу-шынар-га хөйкөп кыжыларын бир-ги чергениң айтыры кылдыр коруп турар. Совет Армияга болгаш Флотка шериг хүдө-гезин төлөпиг эртеринге

ДАЙЫНЧЫ ЧАҢЧЫЛДАРГА

аныяктарны белеткери чутула айтыр. Амы үнүп шериг техникамы эң-не нарын бол-гаш сайыраган. Ол бүгүнүң чамгызын-лаа болза школа-га өөренип тура көрүп бил-н алыр көнүчү чутула. Бисте шериг хөзөңин кабинетин дө-рөң.

Бистин школада шериг белеткени тускай эртем кыл-дыр бо өрөдиге чылдына өөрдөп эгелөөн. Улуг, биче школачыл шериг хөзөңге өө-рениринге азжөк сундулуун

өөредиле чыды көргүскөн. Со-вет Армиянын дайынчылары-нын өөренип артер чамдык чүдүлери үстүкү классчы-ларга өөрөткөн. Совет Чепек-тиг Күштерин оңагыш, ний-ти шериг белеткени, хамааты камгалады дөңсө өскө-да те-малар-биле танышкан. Санн-тар дружиналарын белеткөн.

Боо адырына мергенжилер-лер хөй. Шериг назылы оол-дар шушту «Төрөн чурту камгалаарыга белең» деп хө-рөк демдөн дүжаап алган.

Хоорайнын школачыларынын шериг-спортчу маргылаа-лары бистин школа хөй удаа кырып келген.

Шериг хүдөлгезин эртеринге белеткенип турар школачы буруу тускай раз-раттуг болурунун кыгырымы салып алган ажылдап турар бис. Бистин хөй-хөй оолдар, кыстарымы «Зарничаның» иденкейиг кыжыкчилер. Эң дээр адыжыларын одуруун-га Василий Рындин, Валерий Колесников, Валерий Сидоров,

Михаил Затаров, Геннадий Егоров дөңсө, өскелери-даа кырыштырып болур.

Боо өөренирин, хайгыл-чыларынын, саперларын база харылаачыларын бөлүмнери ажылдап турган. Бистин шко-ланын шериги—«Н» кезек-тин дайынчылары өөредиле-кижизилде хөзөңге бөтүг дузаны көргүзүп келген.

Бистин мурунуста ам-даа, эки тодарлары, билеп алыры чутула чаа чүдүлөр хөй. Ын-чал-даа адаларын, акыла-рынын хөзөңге төлөткөт сал-галды кижизилер хөрескө би-чим-даа бо удуу-вусту кирип турарымыс бо.

А. ВОХМИН.

Н кезиктиг салбыры. В. Маншин, А. Лушкин болгаш А. Проп составыг тергип минометчулар. Г. СИРОТНИННИН фотозу.

Салчак ТАМБА

СОЛДАТ БАРБА

Каа-Хемде «Бүрө» сөөгөтүң мурунчы малчыны, Ада-чурттуң Улуг дайымын кыжыкчы П. О. Балган-оолу

Чаалыг өйдө солдат барбаа Шариг биле эмер чорур. Артык өлүт, азы-чөм айынал Аял солдат курап суу аар. Барба, боозун кады чүктөп Дайынчылар аразына Балган-оол дээр анык ар Дайындажып чоруп турган. Солдат барба чүктөп алган, Чоран чери элзон хөй эр: Дубно, Ровно хоорай, суурлар Тулчун турган, хостакшы-лаан...

Харны чара чүктүүшкөөн, «Ганни» оожум чоруп орда, Пешектиг боткур кижин Пешектиг утукч нести. «Икелеш» турувуста, Ичөөк шуут дымалай-дыр.

«Малчы бо хүн олчалыг» деп, Барба боду чоругуа тур-гаш, чымык кызыл курап кеш-жө Шалын, окур эрте берген.

Көжөгө-даа ажиттыган, Көрүчүлөр адмн чаксаан... «Кымын, чайын ирлан чыдыр Кызыл сугулу Бүрөн хемин Кызыл ишкын эрес кеш-жө Гвардейин Балган-оолду Чайын, кыжын савыталаан Шакын сугулу Бүрөн хемин Чарыштарга шугулу ирлан Шалын, эрес Балган-оолду, Солдат тораан малчы эрн Чогаал-биле ирөзөткөргө, Клуб долу орган улус Курайлаар-даа, уралаар-даа.

Байырлал хүннеринде

МАЙ 9-ТА

Эртенгениң 11 такта кы-зыл партияларын турас-каалыга чечетер салыр, на-йысмаалдыг аякчы чонна-рынын Тилгеле хүнүгө ту-раскааткан митингине «Хү-реш» стадионга 12 такта бо-лур.

Митинг сөөлүндө аааа Кы-зыл аныяктарынның фести-валы эгелээр.

Өөрдиге черлеринин во-лейболга болгаш баскетболга спартакиадада 10 тактан эгел-дө уламчылаар.

Эң эки мры болгаш тапы-дөңсө конкурс поган театрга 12 такта болур. Башкы ути-лизация концертин аааа 16, даа экспедициянын клу-бууң концертин 19 такта көргүзү.

«Хүреш» стадионга тыва хү-реш 14 тактан эгелээр, аааа 16 тактан эгелес футбол мар-гылаады уламчылаар.

Хоорай аныяктарынның фести-валынын байырлагыг да-дымынның «Хүреш» ста-дионга 22 такта болур.

«Найрал», «Енисей» кино-театрларын чыныга 20 так-тан эгелес документалдыг кинофильмдер көргүзө.

Урер хөжүм парктын фон-тан чыныга 20 тактан эгелес тапчы аялгалары ойноар.

МАЙ 10-ДА

«Тываның аныяктары» со-луунуң партиялы дөңсө эста-фета эртенгениң 10 такта эгелээр.

Өөрдиге черлеринин во-лейболга болгаш баскетболга спартакиадада 10 тактан эгел-дө уламчылаар.

Эң эки мры болгаш тапы-дөңсө конкурс поган театрга 12 такта болур. Башкы ути-лизация концертин аааа 16, даа экспедициянын клу-бууң концертин 19 такта көргүзү.

«Хүреш»